

УДК 658.5

DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V43\(2024\)-13](https://doi.org/10.31521/modecon.V43(2024)-13)

Причепя І. В., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки підприємства і виробничого менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, Україна

ORCID: 0000-0002-0805-2732

e-mail: prychepa.iryana@gmail.com

Лесько О. Й., кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри економіки підприємства і виробничого менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, Україна

ORCID: 0000-0002-0120-4123

e-mail: epyvm@ukr.net

Сметанюк О. А., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту, маркетингу та економіки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, Україна

ORCID: 0000-0001-5207-6451

e-mail: elena_smetaniuk@ukr.net

Сутність і роль оборотних засобів в системі ефективного управління виробничо-комерційними бізнес-процесами

Анотація. У статті досліджено суть поняття оборотних засобів та охарактеризовано практичну значущість ефективного управління ними в виробничо-комерційних бізнес-процесах за сучасних умов. Проаналізовано різні дефініції поняття оборотних засобів в науковій літературі та нормативно-правовій базі. Узагальнено та систематизовано різні підходи до розуміння суті та змісту поняття «оборотні засоби», за результатами чого виокремлено основні підходи науковців до його трактування. Проаналізовано у їх тісному взаємозв'язку суміжні до оборотних засобів за економічним змістом і роллю поняття: оборотні активи, оборотні фонди, фонди обігу, оборотні кошти, оборотний капітал. Виокремлено переважні сфери практичного використання досліджуваних понять, коротко представлено та визначено відмітні їх особливості. Узагальнено основні сутнісні характеристики оборотних засобів. Визначено пріоритетні напрями підвищення ефективності управління оборотними засобами підприємства за сучасних умов.

Ключові слова: оборотні засоби; оборотні активи; оборотні кошти; оборотний капітал; оборотні фонди; фонди обігу; управління оборотними засобами.

Prychepa Iryna, PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Economic Enterprise and Production Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, Ukraine

Lesko Oleksandr, PhD in Economics, Associate Professor, The Head of the Department of Economic Enterprise and Production Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, Ukraine

Smetaniuk Olena, PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Management, Marketing and Economics, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, Ukraine

The essence and the role of circulating means in the system of effective management of production and commercial business processes

Abstract. Introduction. An important task of a modern enterprise is to ensure its life and development by means of circulating funds. It becomes more and more difficult for the enterprises to get the financial resources necessary for the formation of circulating means. Therefore, it is necessary to increase the efficiency of the system of working capital management in order to ensure its viability and development.

Purpose. The purpose of the article is to study the economic essence and content of the concept of circulating funds and related concepts, to determine the role of circulating funds in the system of effective management of industrial-commercial business processes of an enterprise in modern conditions.

Results. The article analyzes different definitions of the concept of "circulating means" in the scientific literature and the national regulatory framework. In scientific and practical activities, as well as in the legislative framework, there is still no unity and uniqueness in the interpretation of the concept of "circulating means". Based on the results of the study, the main approaches of scholars to the interpretation of the concept of circulating means. The article analyzes in their close relationship related to circulating means in terms of their economic content and role relationship: current assets, negotiable funds, working capital, circulating funds, floating funds in circulation. The main areas of practical use of the studied concepts are highlighted: current assets - accounting sphere, circulating means - economic sphere, negotiable funds - financial sphere, working capital - investment

¹Стаття надійшла до редакції: 21.02.2024

Received: 21 February 2024

sphere. Brief characterization and peculiarities of the studied concepts are revealed. The main essential characteristics of circulating means: the main importance of circulating means of the enterprise is to ensure a continuous process of production and sale of products; circulating means change their functional form in the form of circulating funds and floating funds in circulation; participation of circulating means in the circulation of enterprise resources is constant and systematic; the essence of circulating means is manifested by their functions; circulating means allow the enterprise to react quickly to changes in market conditions and market demand.

Conclusions. *An important condition for the successful operation of any business entity is the rational and economical use of circulating means. This means that companies must: optimize the structure of circulating means, organize efficient inventory management, increase the efficiency of receivables management, organize effective cash management, etc.*

Keywords: *circulating means; current assets; negotiable funds; working capital; circulating funds; floating funds in circulation; management of circulating means.*

JEL Classification: *D 24; M11.*

Постановка проблеми. Одна з найважливіших проблем для сучасного підприємства – це забезпечення його життєдіяльності та розвитку оборотними засобами. Умови фінансової нестабільності та мінливості інфраструктури призвели до проблеми забезпечення виробничо-комерційних бізнес-процесів оборотними засобами. Це пов'язано з тим, що підприємствам стає все складніше отримувати доступ до фінансових ресурсів, необхідних для формування оборотних засобів. Водночас зростає їх вартість, що також ускладнює процеси забезпечення оборотними засобами.

Варто зауважити, що оборотні засоби використовуються в бізнес-процесах не завжди ефективно і їх значення зростає за відсутності доступних джерел додаткового оборотного капіталу. Це означає, що підприємствам необхідно підвищувати ефективність системи управління оборотними засобами, щоб забезпечити свою життєдіяльність і розвиток.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням питань трактування поняття оборотних засобів, а також управління ними займалися такі науковці як Бечко В. П., Бланк І. А., Гулевич В. О., Деркач Т. А., Добровольська О. В., Дробишева О. О., Загребельна Є. О., Ізмайлова Н. В., Клименко О. В., Круш П. В., Кулакова С. Ю., Литвиненко Т. М., Лозовський Д. М., Нашкерська Г. В., Партута Т. О., Подвігіна В. І. [1-9] та ін.

Попри таку практичну значущість ефективного управління оборотними засобами, а також посилену увагу науковців до визначення суті та змісту оборотних засобів, значна частина питань і досі не вирішені повною мірою та потребують подальшого наукового опрацювання.

Формулювання цілей дослідження. Метою статті є дослідження економічної суті оборотних засобів і суміжних за змістом понять; визначення ролі оборотних засобів в системі ефективного управління виробничо-комерційними бізнес-процесами підприємства за сучасних умов.

Виклад основного матеріалу дослідження. Забезпечення ефективності управління оборотними засобами є важливим завданням для будь-якого суб'єкта господарювання. Від раціональності використання оборотних засобів безпосередньо залежать ефективність діяльності та фінансова стабільність підприємства, безперервність реалізації

продукції та безперебійність виробничо-комерційних бізнес-процесів зокрема.

Для того, щоб ефективно управляти оборотними засобами, необхідно розуміти їх економічну суть і зміст. Це важливо як з наукового, так і з практичного погляду, оскільки науково обґрунтоване тлумачення поняття оборотних засобів є важливою передумовою для подальшої розробки відповідних наукових підходів до ефективного управління ними на практиці.

Варто зауважити, що в науковій і практичній діяльності й досі немає єдності та однозначності щодо трактування поняття «оборотні засоби». Досить неоднозначними є підходи науковців до розуміння економічної суті та ролі суміжних до оборотних засобів понять, таких як «оборотні активи», «оборотний капітал», «оборотні кошти», «оборотні фонди». Досить часто ці поняття ототожнюються або взаємозамінюються науковцями, що ще більше додає невизначеності як в наукове, так і в практичне вирішення завдань ефективного управління оборотними засобами в бізнес-процесах.

Варто зауважити, що немає єдності щодо трактування вищезгаданих понять навіть в нормативно-правовій базі України.

Так, для цілей бухгалтерського обліку згідно з українським законодавством оперують поняттям оборотних активів. За Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» виокремлюється поняття оборотних активів, що характеризує «гроші та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи використання протягом операційного циклу, чи протягом дванадцяти місяців з дати балансу» [10].

Варто звернути увагу, що в Господарському кодексі України зазначено, що «оборотними засобами є сировина, матеріали, паливо, малоцінні предмети та предмети, що швидко зношуються, інше майно виробничого і невиробничого призначення, що віднесено законодавством до оборотних засобів» [11]. При цьому трактування поняття оборотних активів в Господарському кодексі взагалі відсутнє, тим самим можна припустити, що оборотні активи та оборотні засоби ототожнюються в даному нормативно-правовому акті.

Водночас в Міжнародному стандарті бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності» активи класифікують на поточні та не

поточні, при цьому поняттями оборотних засобів та оборотних активів не оперують взагалі [12].

Неоднозначність підходів прослідковується також і в наукових джерелах, де продовжуються дискусії щодо суті та економічної межі суміжних за змістом до оборотних засобів понять.

За результатами проведеного дослідження виокремлено основні підходи до трактування поняття оборотних засобів:

1) як частина майна (сукупність майнових цінностей виробничого і невиробничого призначення) [4; 11]. Так, Дробишева О. О. [4] зазначає, що оборотні засоби є однією зі складових частин майна підприємств, які знаходяться в постійному русі, здійснюючи відповідний кругообіг, переходячи з грошових засобів у виробничі запаси, з виробничих запасів у незавершене виробництво, з незавершеного виробництва у готову продукцію;

2) як частина засобів виробництва (сукупність оборотних фондів та фондів обігу) [3; 8]. Партута Т. О. [8] характеризує оборотні засоби як «частину засобів виробництва, які беруть участь в одному виробничому циклі, переносючи свою вартість на вартість готової продукції повністю й одразу, змінюючи при цьому свою матеріально-речову форму». Автор зазначає, що оборотні засоби є сукупністю оборотних фондів і фондів обігу, які виражені у вартісній формі. Науковець наголошує, що у вартісному вираженні оборотні засоби набувають форми оборотних фондів і фондів обігу, тим самим вказуючи на співвідношення між поняттями оборотних засобів, оборотних фондів і фондів обігу. Водночас варто зауважити, що оборотні засоби переносять свою вартість на вартість готової продукції лише в частині оборотних фондів, тому таке трактування, на нашу думку, потребує уточнення;

3) як сукупність грошових коштів, які авансуються у виробничі оборотні фонди та фонди обігу [9; 13; 14]. Так, група авторів Круш П. В., Клименко О. В., Подвігіна В. І., Гулевич В. О. [9] характеризують оборотні засоби як сукупність грошових коштів, що вкладаються підприємством в оборотні виробничі фонди та фонди обігу для забезпечення безперервності процесу виробництва та реалізації продукції. Таке ж трактування пропонує Нашкерська Г. В. [7], але вже стосовно оборотних активів, що тільки підтверджує неоднозначність та дискусійність досліджуваних понять;

4) як авансована частина (вартість) оборотних активів, які послідовно змінюють свою функціональну форму у вигляді засобів виробництва та сфери обігу [6; 15]. Так, Кулакова С. Ю. та Лозовський Д. М. [6] характеризують оборотні засоби як «авансовану частину вартості оборотних активів підприємства для забезпечення безперервного кругообігу, які послідовно змінюють свою функціональну форму у вигляді засобів виробництва та сфери обігу». Такий підхід до трактування поняття оборотних засобів, на нашу думку, більш повно розкриває їх економічну суть та зміст, дозволяючи відокремити оборотні засоби від інших близьких за значенням понять.

Зважаючи на різноманітність і неоднозначність підходів науковців до трактування поняття оборотних засобів, вважаємо за доцільне проаналізувати їх основні характеристики.

Безперервний рух і трансформація вартості оборотних засобів є неодмінною умовою економічного кругообігу будь-якого підприємства. Важливо розуміти, що в умовах товарно-грошових відносин вартість оборотних засобів не витрачається, а авансується. Проходячи через всі фази кругообігу, авансована вартість постійно трансформується: з грошової (вартісної) форми вона перетворюється на товарну, потім на виробничу і знову на товарну та грошову.

Оборотні засоби за своєю структурою є сукупністю оборотних фондів і фондів обігу. Оборотні фонди безпосередньо беруть участь у генеруванні нової вартості (виробничий бізнес-процес) і мають матеріально-речову (товарну та виробничу) форму, а оборотні засоби забезпечують рух вартості по всіх стадіях кругообігу (виробничі та комерційні бізнес-процеси), послідовно приймаючи різні форми.

Варто зауважити, що оборотні засоби знаходяться у постійному русі на усіх стадіях кругообігу, оборотні фонди споживаються безпосередньо в процесі виробництва, переносючи свою вартість на готовий продукт. Фонди обігу є функціональною формою існування оборотних засобів на стадії обігу (комерційні бізнес-процеси).

Оборотні фонди та фонди обігу формують єдиний кругообіг у виробничо-комерційних бізнес-процесах господарської діяльності. Він описує безперервний рух та трансформацію авансованої вартості, яка послідовно переходить з однієї форми в іншу:

на першому етапі вартість оборотних фондів авансується у предмети праці. Це відбувається, коли підприємство закуповує сировину, матеріали, складники та інші ресурси, необхідні для виробництва продукції;

на другому етапі вартість перетворюється на готову продукцію. Цей процес відбувається у сфері виробництва, де залучені трудові ресурси, обладнання та інші фактори виробництва;

на третьому етапі готова продукція реалізується споживачу. В результаті чого фонди обігу, що авансувалися у вартість цієї продукції, повертаються до підприємства у грошовій формі;

на четвертому етапі отримані грошові кошти використовуються для поповнення оборотних фондів. Цей процес завершує ланцюжок кругообігу, забезпечуючи безперервність виробничого та комерційного циклу.

Важливо розуміти, що кругообіг оборотних фондів і фондів обігу є безперервним процесом, що повторюється знову та знову, забезпечуючи безперебійне функціонування підприємства, впливаючи на його фінансовий стан та ефективність діяльності.

Відповідно однозначно можна констатувати неможливість ототожнення понять оборотних засобів, оборотних фондів і фондів обігу.

Варто вказати також на самостійність поняття оборотних активів, що характеризують мобільну частину майна підприємства, яка може бути спожита або конвертована в грошові кошти протягом року (одного операційного циклу), забезпечуючи загальну ліквідність підприємства. Поняття оборотних активів є більш узагальненим та всеохопним і застосовується воно здебільшого з обліковою метою.

Поняття оборотних засобів використовується здебільшого в економічному контексті й щодо тих оборотних активів, вартість яких безпосередньо авансується у виробничо-комерційні бізнес-процеси.

Враховуючи результати проведеного дослідження, вважаємо за доцільне охарактеризувати оборотні засоби як частину вартості оборотних активів, що авансується підприємством у виробничі та комерційні бізнес-процеси, змінюючи свою функціональну форму у вигляді оборотних фондів і фондів обігу, для забезпечення безперервності процесу виробництва та реалізації продукції.

Таке трактування, на нашу думку, повно розкриває економічну суть і зміст поняття оборотних засобів, відокремлюючи їх від оборотних активів, оборотних фондів і фондів обігу.

Варто також звернути увагу на самостійність понять оборотного капіталу та оборотних коштів. Капітал має

двоїсту природу, будучи й джерелом (інвестиції та фінансування), і результатом діяльності (прибуток і зростання вартості) підприємства. Поняття оборотного капіталу є досить широким, характеризуючи інвестиції, авансовані в оборотні активи, джерелами його залучення є як власні, так і позикові кошти. Оборотний капітал відображається в пасиві балансу, що унеможлиблює його ототожнення з оборотними активами, оборотними засобами, оборотними коштами, які відображаються в активі балансу.

Оборотні кошти є частиною оборотних активів, яка спрямовується на фінансування поточної діяльності підприємства з метою отримання прибутку. Оборотний капітал має як матеріально-речову, так і вартісну форму, тоді як оборотні кошти – тільки вартісну.

За результатами дослідження можна розмежувати проаналізовані поняття за сферами їх переважного практичного використання (табл. 1.1). Варто звернути увагу, що усі досліджувані поняття є економічно самостійними, хоч вони й мають спільні риси та елементарні частини, але використовуються переважно в певній сфері діяльності підприємства (табл. 1.1).

Рисунок 1 - Імплементация амортизаційної політики в формоутворюючій компоненті інвестиційної безпеки підприємств

Поняття	Переважна сфера практичного застосування	Відмітна особливість	Характеристика
Оборотні (обігові, поточні) активи	Обліковий аспект	Є мобільною частиною майна підприємства, відображаються в активі балансу (вартісна та матеріально-речова форма). Характеризують розміщення інвестованого оборотного капіталу	Короткострокові активи, які можуть бути спожиті або конвертовані в грошові кошти протягом року (одного операційного циклу)
Оборотні (обігові) кошти	Фінансовий аспект	Відображають конкретний склад найбільш ліквідних оборотних активів (тільки вартісна форма)	Сукупність коштів підприємства, що спрямовуються на фінансування поточної діяльності підприємства з метою отримання прибутку
Оборотні (обігові) засоби	Економічний аспект	Вартість оборотних засобів не витрачається, а авансується, постійно трансформуючись: з грошової форми вона перетворюється на товарну, потім на виробничу і знову на товарну та грошову	Частина вартості оборотних активів, що авансується підприємством у виробничі та комерційні бізнес-процеси, змінюючи свою функціональну форму у вигляді оборотних фондів і фондів обігу, для забезпечення безперервності процесу виробництва та реалізації продукції
Оборотний капітал	Інвестиційний аспект	Є джерелом фінансування оборотних активів підприємства, відображається в пасиві балансу, має двоїсту природу (вартісна та матеріально-речова форма). Джерелами утворення є власні та прирівняні до них позикові й залучені кошти	Ресурси, які інвестуються (авансуються) в об'єкти оборотних активів для виробництва та реалізації продукції

Джерело: розроблено авторами

Відповідно до результатів дослідження можемо виокремити основні сутнісні характеристики оборотних засобів підприємства:

1) основне значення оборотних засобів підприємства полягає в забезпеченні безперервного процесу виробництва та реалізації продукції, своєчасного та повного фінансування діяльності при мінімальних витратах товарно-матеріальних цінностей і коштів;

2) оборотні засоби змінюють свою функціональну форму у вигляді оборотних фондів і фондів обігу;

3) участь оборотних засобів в кругообігу ресурсів підприємства відбувається постійно та планомірно;

4) сутність оборотних засобів проявляється через їх функції: виробнича (забезпечення безперервності здійснення виробничих бізнес-процесів); фінансова (фінансування комерційних бізнес-процесів); забезпечувальна (формування резервів для покриття непередбачуваних витрат);

5) оборотні засоби дозволяють підприємству швидко реагувати на зміни ринкових умов та ринкового попиту, забезпечуючи необхідні ресурси для адаптації та зміни стратегій.

Висновки. Вагомою умовою для успішної діяльності будь-якого суб'єкта господарювання є раціональне та ощадливе використання оборотних засобів. Ефективне управління оборотними засобами дозволяє підприємству прискорити оборотність капіталу, збільшити обсяги виробництва та продажів, а

також підвищити рівень рентабельності своєї діяльності.

Відповідно в напрямку підвищення ефективності системи управління оборотними засобами підприємствам необхідно:

- оптимізувати структуру оборотних засобів, визначивши оптимальне співвідношення між різними їх групами;

- організувати ефективне управління матеріальними запасами, розробивши систему контролю за надходженням, зберіганням і витрачанням матеріальних запасів, а також оптимізувавши їх обсяги;

- підвищити ефективність управління дебіторською заборгованістю, розробивши систему контролю за своєчасним надходженням платежів від покупців, а також заходів щодо зниження дебіторської заборгованості;

- організувати ефективне управління грошовими коштами, розробивши систему управління рухом грошових коштів, а також забезпечити їх достатню кількість для задоволення потреб поточної діяльності підприємства.

Нераціональне використання оборотних засобів і неефективне управління ними можуть призвести до недоотримання прибутку, або й до збитків підприємства. Відповідно підприємствам необхідно приділяти особливу увагу завданням ефективного управління оборотними засобами.

Література:

1. Бланк І.А. Управління активами. Київ : Ніка-Центр : Ельга, 2002. 720 с.
2. Деркач Т.А., Бечко В.П. До питання щодо економічної сутності оборотних засобів. Наукові записки. Серія «Економіка». 2008. Вип. 10. С.72-79.
3. Добровольська О. В., Загребельна Є. О. Економічний зміст та джерела формування оборотних засобів аграрних підприємств. Агросвіт. 2013. № 8. С.42-44.
4. Дробишева О.О. Роль оборотних засобів у виробничому процесі підприємства. Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2016. Вип. 2(02). С.19-24.
5. Ізмайлова Н. В. Управління оборотними активами підприємств : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08. Київ: КНЕУ ім. В. Гетьмана, 2009. 20 с. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/aref/20100324002745>.
6. Кулакова С. Ю., Лозовський Д. М. Методологічні аспекти управління оборотними засобами підприємства. Ефективна економіка. 2013. №11.
7. Нашкерська Г. В. Фінансовий облік : навчальний посібник. Київ : Кондор, 2005. 503 с.
8. Партута Т. О. Ефективність використання оборотних засобів підприємства. Агросвіт. 2012. №3. С. 62-68.
9. Круш П. В., Клименко О. В., Подвігіна В. І., Гулевич В. О. Капітал, основні та оборотні засоби підприємства : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 328 с.
10. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства України від 07.02.2013 р. № 73; станом на 03.01.2024 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
11. Господарський кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV; станом на 01.01.2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15/page#Text>.
12. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 (МСБО 1). Подання фінансової звітності : Стандарт від 01.01.2012 р. № 929_013; станом на 01.01.2012 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013#top.
13. Іванілов О.С. Економіка підприємства. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 728 с.
14. Конспект лекцій з дисципліни «Економіка підприємства» для студентів напряму підготовки 6.070106 «Автомобільний транспорт» / Укл. О.О. Плахотнік. Дніпродзержинськ : ДДТУ, 2015. 56 с.
15. Галич О.А., Скубій Н.С. Особливості формування та ефективного використання оборотних засобів у сільськогосподарських підприємствах. Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. 2011. Вип. 2 Том 2. С.39-43. URL: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/2011/02/039.pdf>.

References:

1. Blank, I.A. (2002). Upravlinnja aktyvamy. Nika-Centr : Eljgha.
2. Derkach, T.A. & Bechko, V.P. (2008). To the question regarding the economic essence of current assets. Proceedings. «Economy» series, 10, 72-79.
3. Dobrovoljsjka, O. V. & Zaghebajna, Je. O. (2013). Economic content and sources of formation of working capital of agricultural enterprises. Agrosvit, 8, 42-44.
4. Drobysheva, O.O. (2016). The role of working capital in the production process of the enterprise. Economic Bulletin of the Zaporizhzhya State Engineering Academy, 2 (02), 19-24.
5. Izmailova, N. V. (2009). Management of current assets of enterprises [PhD theses, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman]. <http://irbis-nbuv.gov.ua/aref/20100324002745>.
6. Kulakova, S.Yu. & Lozovskyi, D.M. (2013). Methodological aspects of management of working capital of the enterprise. Efficient economy, 11. http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2013_11_72.
7. Nashkersjka, Gh. V. (2005). Finansovyj oblik : navch. posibnyk. Kondor.
8. Partuta, T. O. (2012). Effectiveness of the use of working capital of the enterprise. Agroworld, 3, 62-68.
9. Krush, P. V., Klymenko, O. V., Podvighina, V. I. & Ghulevych, V. O. (2008). Kapital, osnovni ta oborotni zasoby pidpryjemstva: navchalnyj posibnyk dlja vuziv. Centr uchbovoji literatury.
10. Ministry of Finance of Ukraine. (2024). General requirements for financial reporting. № 73. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
11. Verkhovna Rada of Ukraine. (2024). Economic Code of Ukraine. № 436IV. <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436-15/page6>.
12. Ministry of Finance of Ukraine. (2012). Submission of financial statements. https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%91%D0%9E%201_ukr_2022_.pdf.
13. Ivanilov, O.S. (2009). Ekonomika pidpryjemstva. Centr uchbovoji literatury.
14. Plakhotnik, O.O. (Ed.). (2015). Konspekt lekciij z dyscypliny «Ekonomika pidpryjemstva» dlja studentiv naprjamo pidghotovky 6.070106 «Avtomobilnyj transport». DDTU.
15. Halych, O.A. & Skubiy, N.S. (2011). Peculiarities of the formation and effective use of working capital in agricultural enterprises. Bulletin of the Poltava State Agrarian Academy. <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/2011/02/039.pdf>.



Ця робота ліцензована Creative Commons Attribution 4.0 International License